

CIVILINIO PROCESO KODEKSO STRAIPSNIO 626 KEITIMO SIŪLYMAS PRISTATANT „SKOLININKO ATOSTOGAS“

Kodėl reikia „skolininko atostogų“?

Skolų išieškojimas iš finansinių sunkumų patiriančių asmenų gali privesti prie perteklinių įsiskolinimų ir visiško nemokumo. Todėl į CPK reguliavimą **siekama įtraukti „skolininko atostogų“ galimybę, kuri terminuotam laikotarpiui sustabdytų išieškojimo veiksmus**. Finansiškai nestabilūs asmenys dažnai susiduria su eksponentiškai augančiomis skolomis dėl palūkanų, mokesčių ir baudų. „Atostogų“ programa laikinai sustabdo šių sumų augimą, todėl **skolininkai gali susitelkti į pagrindinės sumos gražinimą**. Skolininkai taip pat gali susidurti su nuolatinio kreditorių ir skolų išieškotojų kontaktu, agresyviomis taktikomis, priekabiavimu. „Atostogos“ suteiktų atokvėpį nuo tokio kontakto, **sumažina stresą ir nerimą, susijusį su nuolatinio spaudimu**. Finansinės problemos gali turėti didelį poveikį psichikos sveikatai. [Tyrimai](#) Švedijai parodė, jog **asmenys, turintys bylų pas antstolius, patiria du su puse karto didesnę savižudybės riziką**, aštuonis kartus išauga kitų psichinių problemų, kaip nerimas, stresas, depresija, rizika, nei kontrolinės grupės. „Atostogos“ suteiktų psichikos sveikatos problemų turintiems asmenims saugų laikotarpį, per kurį jie gali kreiptis profesionalios pagalbos nepatirdami papildomo streso dėl skolų išieškojimo veiksmų. Skolininkai taip pat gali būti priversti laikytis nepalankių skolos gražinimo planų, kurie blogintų jų finansinę padėtį. „Atostogos“ leistų skolininkams **derėtis dėl realistiškesnių ir lengviau valdomų gražinimo sąlygų**. Daugeliui asmenų trūksta finansinio raštingumo ir supratimo apie skolų valdymo galimybes – „atostogų“ galimybė suteiktų jiems laiko finansiniam švietimui ir konsultacijoms, todėl jie **galėtų priimti pagrįstus sprendimus dėl savo skolų**. Skolininkams dažnai sunku derėtis su kreditoriais dėl laiko stokos ir finansinio spaudimo. „Atostogų“ programa suteiktų laiko, per kurį skolininkai **galėtų dalyvauti konstruktyviose derybose ir atidžiau išnagrinėti skolų sprendimo galimybes**. „Atostogos“ ypač praverstų pažeidžiamoms grupėms, kaip pagyvenę, mažas pajamas gaunantys ar neįgalumų turintys asmenys, kurios yra ypač jautrios agresyvioms skolų išieškojimo praktikoms. Šioms grupėms programa **suteiktų sąžiningą galimybę siekti pagalbos ir spręsti savo skolų problemas**. Taip pat sumažėtų teisinių veiksmų skaičius, kurie ir iš kreditorių ir skolininkų ir išieškotojų pareikalauja itin daug išlaidų, laiko ir streso. „Atostogos“ gali **sumažinti tokių teisinių veiksmų poreikį**, nes skatina derybas dėl susitarimų. Negana to, tokia programa **gali sustabdyti perteklinio įsiskolinimo ciklus**, kuomet skolininkas imasi spręsti skolas apsiimdamas papildomai skolų. „Atostogos“ suteikia galimybę ištrūkti iš šio ciklo, skatina finansinę reabilitaciją ir atsakingą skolinimąsi.

Geroji užsienio praktika

Jungtinėje Karalystėje „Atokvėpio erdvės“ programa leidžia sustabdyti kreditorių veiksmus skolų konsultanto prašymu dviems mėnesiams, o patiriantiems psichologinių sunkumų, psichiatras gali prašyti sustabdyti išieškojimo veiksmus tol, kol skolininkas siekia psichologinės pagalbos, bei dar mėnesiui po to. [Programos poveikio vertinimas](#) nustatė, jog programa verslui tiesiogiai kainavo 169,3 mln. svarų per metus, tačiau **atsipirko net 6 mlrd. svarų išaugusiu darbuotojų produktyvumu ir išaugusiu skolų išieškojimu**. Papildomai, programa įvertinta atnešusi 9 mlrd. svarų socialinės vertės, dėl mažesnio skolininkų priklausomumo nuo socialinių valstybės tiekiamų paslaugų, geresnių švietimo ir įsidarbinimo rezultatų, retesnių vaikų patekimų į globos sistemą, retesnių nusikaltimų, mažesnės iškeldinimo rizikos, ilgiau išsilaikančių smulkiųjų verslų, mažesnės darbo praradimo rizikos bei geresnių kredito gavimo sąlygų.

Sprendimas

Matant, jog didžioji dalis skolininkų yra nedirbantys, pirmoji „skolininko atostogų“ versija fokusuosis į bedarbių skolininkų skatinimą grįžti į darbo rinką. Į CPK 626 str. įtraukti galimybę Užimtumo Tarnybos prašymu sustabdyti vykdomąją bylą arba atidėti vykdymo veiksmus skolininkui, kuris paskutinius 6 mėnesius buvo registruotas Užimtumo tarnyboje bedarbio arba besirengiančiojo darbo rinkai statusu, ir pradėjo dirbti pagal darbo sutartį ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu. Šis laikotarpis negali viršyti 12 mėn. per 5 m. laikotarpį nuo pirmosios vykdomosios bylos sustabdymo dienos.

